

Kabinet Zaštitnika	020/241-642
Savjetnici	020/225-395
Centrala	020/225-395
Fax:	020/241-642
E-mail:	ombudsman@t-com.me www.ombudsman.co.me

Broj: 546/21

Podgorica, 2. jun 2023. godine

DK/DK

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41. Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 042/11, 032/14, 021/17) i člana 41. Pravila o radu Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list Crne Gore" br. 53/14), nakon završenog ispitnog postupka po pritužbi g-đe XX iz Berana, daje:

MIŠLJENJE

I UVOD

1. Advokatica XX, podnijela je pritužbu na rad Advokatske komore Crne Gore zbog uznemiravanja i govora mržnje u javnom diskursu.

1.1. U pritužbi i dopuni pritužbe ističe se: da su advokati u Crnoj Gori u toku prve polovine 2021. godine stupili u štrajk i da je Advokatska Komora Crne Gore oformila Viber i Facebook grupu radi razmjene informacija od značaja za vrijeme obustave rada. Ističe da su te zvanične društvene grupe brojale više od 500 članova - advokata upisanih u Advokatsku Komoru Crne Gore. Ime Viber grupe je bilo „Advokati CG“ a Facebook grupe „Za slobodnu i nezavisnu advokaturu“, a informacije u tim grupama dostupne su bile na uvid velikom broju lica. Navodi da je (Super) Adminstrator Viber grupe Avokati CG: advokatica YY, ul. _____ br 10 Podgorica.

1.2. Dalje se navodi da zbog toga što je podnositeljka pritužbe tokom obustave rada advokata prihvatila zastupanje u svojstvu branioca po službenoj dužnosti okrivljenog MM u krivičnom postupku pred Višim državnim tužilaštvom i pred Višim sudom u Podgorici, članovi Viber i Facebook grupe su iznijeli više izjava neprimjerene sadržine koje taksativno nabraja:

- QQ, advokat iz Cetinja, sa adresom ul. _____ je dana 05. juna 2021. godine napisao: „ sramno, jadno, bolesno! I od herione i od Vlade! Otvorili ste gospodo opasan front ali ste očigledno zaboravili da je bumerang interesantna i opasna stvarčica“.

- WW, advokat iz Bijelog Polja, sa adresom u ul. _____ bb, opština Bijelo Polje je dana 05. juna 2021. godine napisao komentar ispod objave u kojoj je napisano da je XX, državni sekretar u ministarstvu Finansija Crne Gore nazvao XX herionom jer je svojim postupkom stala u odbranu Ustava, zakona i ljudskih prava na stranici Za slobodnu i nezavisnu advokaturu na Facebook-u napisao: „ Konj marke Dorat“.

Uz prednje, dana 05. juna 2021. godine advokat XX je napisao komentar ispod objave u kojoj je napisano da XX prekinula štrajk, na Facebook zvaničnoj stanici advokata „Za slobodnu i nezavisnu advokaturu“ i naveo: „ Ko proda i družinu izda, nije čovjek no obična pi**a, nek je žensko ili nosi m**a, nikad čovjek samo jedna luda“.

- ŽŽ, advokat iz Podgorice, sa adresom u ul. _____, opština Podgorica je dana 05. juna 2021. godine napisao komentar na Facebook profilu XX, na njenoj objavi da je prekinula štrajk, sledeće sadržine: „ Strašan advokat. Isfingiraš u postupku da bi ti branjenik završio u zatvoru. E to se zove usluga“.

Dana 06. juna 2021.godine, isti je na svom Facebook profilu objavio glasački listić XX o odluci o obustavi rada advokata sa komentarom: „nekim ljudima je jednostavno u prirodi da često mijenjaju mišljenje“

Dana 06. juna 2021. godine na svom Facebook profilu objavio :“Nezakonito korišćenje državnih resursa od strane Vlade Crne Gore radi obračuna sa slobodnim i slobodoumnim advokatima! Uz objavu ko je dao policijsko obezbeđenje advokatici XX“

Dana 27. juna 2021. godine na viber grupi Advokati CG naprimjereno komentarisao objavu da je XX podnijela krivične prijave protiv lica koji se lažno prijavili : „ ali stvarno čovjek da bez teksta ostane. Stida nema“.

- ŠŠ, advokatica iz Podgorice, ul. _____ je dana 05. juna 2021. godine napisala komentar ispod objave u kojoj je napisano da XX prekinula štrajk, na Facebook zvaničnoj stanici advokata „Za slobodnu i nezavisnu advokaturu“ i navela: „ U želji da postane poznati advokat uspjela je jedino da postane najpoznatiji izdajica naše profesije, kolega, svega ljudskog i moralnog! Najstrožija kazna za „gospodju“, titulu kolegice ne zalužuje“

- ČČ iz Cetinja , ul. _____,ĆĆ iz Cetinja , ul. _____, koja je dana 03. jula 2021. godine u Viber grupi „Advokati CG“ izbacila sliku noge advokatice XX koju je slikala na način što je uhvatila trenutak objavljenog video snimka na privatnom instagram profilu XX na kojoj se vidi lijeva noga advokatice XX koju drži njen surug na plaži a na kojoj je ukrasni lančić za butinu uz komentar: „nego nema C pa ću u etar pustiću ove noge. Nijesu moje“ .

Nakon izbacivanja ove fotografije uslijedili su neprimjereni komentari nje i ZZ iz Podgorice ul. _____ koji su pisali „nije dobro, mora je ponovo okititi“ „je li se udala na prazan stomak“ „ vidio sam je danas, nije joj noga u fronzle bila“ „ na pogrešno mjesto je zavezana“ „ da li je bezgrešno začela“ „ ima li dje dobar trut“ „ znate li da matice mogu ostati noseće i vantjelesno“ „ajmo da vidimo čije su ovo noge“ „ dobra lijeva noga, jaka“ „okićena kao jelka“ „ pogodi , nije teško vidiš lanac na butini vjerovatno je ovo protiv uroka jer za ovu modu ne čuh“ „ ajmo mi onda da vidimo čije su ovo noge“.

- RR advokat iz Berana na adresi ul. _____ koji je u viber grupi „Advokati CG“ napisao sledeći komentar: „Sudija TT je rekao da se po**ala ispred Višeg tužilaštva u Pg ne bi je strožije kaznio“. Aludirajući time da je kazna koja je izrečena XX blaga i potencirajući priču da bi je trebalo više odnosno strožije kazniti.
- FF, advokatica iz Berana na adresi _____ je dana 05. maja 2021. godine na Facebook stranici „Za nezavisnu i slobodnu advokaturu“ iznijela stav o XX koji glasi: „OPTUŽENI BRANI OPTUŽENOG

Osjećamo obavezu, moralnu, profesionalnu i ZDRAVORAZUMSKU da se osvrnemo na izjavu „koleginice“ XX, koja je prihvatila da postupa kao branilac okrivljenom za ubistvo u Nikšiću, tokom Opšte obustave rada i protivno obavezujućim uputstvima uz Odluku UO AK o obustavi rada, da „Savjest i poštovanje zakona, očuvanje pravnog sistema države Crne Gore, opšti interes i profesionalizam su (joj) vodilje u ovom postupanju“.

Koleginica pod znacima navoda i izvoda, jer nije svaki advokat kolega, ako uzmemo u obzir šire značenje te riječi, a što ovoj advokatici očigledno nije poznato.

Potez advokaticе XX, izraz je upravo licemjerja i neprofesionalizma.

Licemjerja, jer ovo NIJE PRVI PUT da je ona prekršila Odluku o obustavi rada, »a u javnosti se pokušava predstaviti kao neko, ko je shodno svojoj savjesti MORAO prekršiti, baš zato što se radi o izuzetno teškom slučaju«. O ovome svjedoče disciplinski postupci u kojima je i podignuta optužnica protiv XX zato što je Odluku UO AK kršila i radi zadovoljavanja sopstvenih LUKRATIVNIH POTREBA, a ne iz saosjećanja prema bilo kome. Ne damo se zavarati da se radi o bilo kakvoj empatiji advokaticе XX prema porodici oštećenog.

Kada kažemo da je izraz neprofesionalizma, to je zbog toga što XX NE ZNA ŠTA ZNAČI ODBRANA, niti KODEKS PROFESIONALNE ETIKE. Važno je da znate, da je uloga BRANIOCA, da pruži odbranu okrivljenom i da postupa u njegovom najboljem interesu. ULOGA BRANIOCA NIJE DA SMJESTI OKRIVLJENOG U PRITVOR, a što je bio jedan od motiva njenog prihvatanja odbrane, kako su i mediji prenijeli: DA UBICA NE OSTANE NA SLOBODI. Kakav je to branilac, prosudite sami.

Jasno je da svi navodi XX o njenim vodiljama su samo besmislena mantra.

Postavlja se pitanje: DA LI ADVOKAT PROFESIONALAC, BRANI OKRIVLJENOG RADI ODBRANE OKRIVLJENOG ILI RADI PODRŠKE PORODICI OŠTEĆENOG? Postavljajući ovo pitanje, ne ostajemo bez saosjećanja prema porodici oštećenog, koju je pogodila strašna tragedija, niti pružamo podršku izvršiocima krivičnih djela, koji svakako treba da snose posljedice, ALI SAMO UKAZUJEMO NA TO DA MOTIV GOSPOĐE XX NIJE HUMAN, NITI PROFESIONALAN, već je upravo DESTRUKTIVAN i usmjeren na rušenje obustave rada advokata, a što je izazvano time što su organi komore već pokrenuli dva disciplinska postupka protiv ove koleginice, a ne isključujemo mogućnost ni da je njena potreba za pažnjom i popularnošću prevagnula nad profesionalnim interesima svih advokata u CG.

Naglašavamo da gospođa NIJE PREKINULA ŠTRAJK , kako su mediji prenijeli, jer ONA TO I NE MOŽE JER TO NIJE U NJENIM RUKAMA. Gospođa XX je prekinula, jedino kolegijalne odnose i mnoga prijateljstva, a vjerovatno i advokatsku karijeru.

Pored prednjeg, podnositeljka pritužbe je naglasila da je Advokatska Komora Crne Gore dostavila svim sudovima izmijenjeni spisak advokata za avgust jeseć sa kojeg je izbrisana iako za to nijesu postojali zakonom propisani uslovi odnosno presuda kojom joj se izriče mjera brisanja iz imenika Advokatske Komore a u prilog kojoj tvrdnji je dostavljeno ukidno rješenje 02/21, od 2. septembra 2021. godine.

II ISPITNI POSTUPAK

2. Postupajući po ovoj pritužbi, u cilju utvrđivanja pravno relevantnih činjenica i okolnosti, Zaštitnik je u skladu sa odredbom člana 35 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, tražio izjašnjenje na navode iz pritužbe od Advokatske komore Crne Gore.

2.1. Aktom broj 53/21 i dr, od 24. januara 2022. godine, Disciplinskog tužioca Advokatske komore dostavljena su u prilogu rješenja o odbacivanju disciplinskih prijava koje je podnijela podnositeljka pritužbe, a koje su za predmet imale analogan govor kao što je i predmet pritužbe pred Zaštitnikom. Dostavljena rješenja o odbacivanju disciplinskih prijava, kao neosnovanih su donijeta na osnovu člana 271 stav Zakonika o krivičnom postupku, u vezi sa članom 29 i 97 Statuta Advokatske komore Crne Gore.

III ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

3. Na osnovu ispitnog postupka, pritužbe, izjašnjenja Advokatske komore Crne Gore i pribavljene dokumentacije utvrđene su sljedeće činjenice i okolnosti relevantne za donošenje mišljenja:

3.1. Iz rješenja br. Dp.55/21, od 14. decembra 2021. godine, proizilazi da je odbačena prijava podnositeljke pritužbe podnijeta protiv advokata RR iz Berana kao neosnovana.

3.2. Iz rješenja br. Dp.57/21, od 11. januara 2022. godine, proizilazi da je odbačena prijava podnositeljke pritužbe podnijeta protiv advokatice ČČ iz Cetinja kao neosnovana.

3.3. Iz rješenja br. Dp.52/21, od 10. januara 2022. godine, proizilazi da je odbačena prijava podnositeljke pritužbe podnijeta protiv advokata QQ iz Podgorice kao neosnovana.

3.4. Iz rješenja br. Dp.51/21 i 56/21, od 15. decembra 2021. godine proizilazi da je odbačena prijava podnositeljke pritužbe podnijeta protiv advokata WW iz Bijelog Polja kao neosnovana.

3.5. Iz rješenja br. Dp.53/21, od 21. januara 2022. godine proizilazi da je odbačena prijava podnositeljke pritužbe podnijeta protiv advokata XX iz Cetinja kao neosnovana.

3.6. Iz rješenja br. Dp.54/21, od 11. januara 2022. godine proizilazi da je odbačena prijava podnositeljke pritužbe podnijeta protiv advokata OO iz Berana kao neosnovana.

3.7. Iz presude D.br.02/21, od 23. juna 2021. godine proizilazi da je podnositeljka pritužbe oglašena krivom što je dana 5. juna 2021. godine kao advokatica upisana u Advokatsku komoru Crne Gore prihvatila zastupanje u svojstvu branioca po službenoj dužnosti okrivljenog YY, suprotno odluci Upravnog odbora Advokatske komore br.383/21 od 20. maja 2021. godine, zbog čega joj je izrečena mjera privremenog brisanja iz imenika advokata na period od šest mjeseci.

3.8. Iz rješenja broj 524/21, od 3. avgusta 2021. godine, proizilazi da se privremeno zabranjuje bavljenje advokaturom podnositeljki pritužbe počev od 8. juna 2021. godine do okončanja disciplinskog postupka koji je pokrenut protiv nje optužnicom Disciplinskog tužioca Dp-31/21 od 5. juna 2021. godine.

IV RELEVANTNO PRAVO

4.1. Ustav Crne Gore

”Član 8

Zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu.

Član 47

Svako ima pravo na slobodu izražavanja govorom, pisanom riječju, slikom ili na drugi način.

Pravo na slobodu izražavanja može se ograničiti samo pravom drugoga na dostojanstvo, ugled i čast i ako se ugrožava javni moral ili bezbjednost Crne Gore.”

4.2. Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

„Član 10

1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu mišljenja i slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja, bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad od radio, televizijskih i filmskih kompanija.

2. Ostvarivanje ovih sloboda, budući da uključuje obaveze i odgovornosti, može podlijegati takvim formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili sankcijama predviđenim zakonom i koje su neophodne u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, ugleda ili prava drugih, sprječavanja širenja povjerljivih informacija ili u interesu očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.

Član 14

Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj Konvenciji obezbeđuje se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.“

4.3. Protokol broj 12 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

„Član 1

Svako pravo koje zakon predviđa ostvarivaće se bez diskriminacije po bilo kom osnovu kao što je pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovinsko stanje, rođenje ili drugi status.“

4.3. Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW)

„Član 1

Za svrhe ove konvencije, izraz “diskriminacija žena” označava svaku razliku, isključenje ili ograničenje u pogledu pola, što ima za posljedicu ili cilj da ženama ugrozi ili onemogući priznanje, ostvarenje ili vršenje ljudskih prava i osnovnih sloboda na političkom, ekonomskom, društvenom, kulturnom, građanskom ili drugom polju, bez obzira na njihovo bračno stanje, na osnovu ravnopravnosti muškaraca i žena.”

4.4. Sporazum o asocijaciji i stabilizaciji između Evropskih zajednica i njihovih država članica i Crne Gore (2010)

„Član 72

1. Ugovorne strane potvrđuju važnost usklađivanja postojećeg zakonodavstva u Crnoj Gori sa zakonodavstvom Zajednice, kao i njegovog efikasnog sprovođenja. Crna Gora će nastojati da osigura postepeno usklađivanje svojih postojećih zakona i budućeg zakonodavstva s pravnim propisima Zajednice *acquis*. Crna Gora će osigurati adekvatnu implementaciju i sprovođenje postojećeg i budućeg zakonodavstva.
2. Usklađivanje će započeti danom potpisivanja Sporazuma i postepeno će se proširivati na sve elemente *acquis-a* Zajednice iz ovog sporazuma do kraja tranzicionog perioda utvrđenog članom 8 ovog sporazuma.
3. Usklađivanje će, u ranoj fazi, biti fokusirano na osnovne elemente *acquis-a* koji se odnose na unutrašnje tržište, uključujući zakonodavstvo u oblasti finansija, pravosuđa, slobode i bezbjednosti, kao i na druge oblasti trgovine. U kasnijoj fazi, Crna Gora će se fokusirati na ostale djelove *acquis-a*...rješavanje sukoba.“

4.5. Zakon o zabrani diskriminacije („Službeni list Crne Gore“, br. 46/10, 18/14 i 42/17):

„Član 2

Diskriminacija je svako pravno ili faktičko pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje postupanja prema jednom licu, odnosno grupi lica u odnosu na druga lica, kao i isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva nekom licu u odnosu na druga lica, koje se zasniva na rasi, boji kože, nacionalnoj pripadnosti, društvenom ili etničkom porijeklu, vezi sa nekim manjinskim narodom ili manjinskom nacionalnom zajednicom, jeziku, vjeri ili uvjerenju, političkom ili drugom mišljenju, polu, promjeni pola, rodnom identitetu, seksualnoj orijentaciji i/ili interseksualnim karakteristikama, zdravstvenom stanju, invaliditetu, starosnoj dobi, imovnom stanju, bračnom ili porodičnom stanju, pripadnosti grupi ili pretpostavci o pripadnosti grupi, političkoj partiji ili drugoj organizaciji, kao i drugim ličnim svojstvima.

Član 7

Uznemiravanje nekog lica ili grupe lica po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona je svako neželjeno ponašanje, uključujući i uznemiravanje putem audio i video nadzora, mobilnih uređaja, društvenih mreža i interneta, koje ima za cilj ili čija je posljedica povreda ličnog dostojanstva, izazivanje straha, osjećaja poniženosti ili uvrijeđenosti ili stvaranje neprijateljskog, ponižavajućeg ili uvredljivog okruženja i smatra se diskriminacijom.

Član 9a

Govor mržnje je svaki oblik izražavanja ideja, tvrdnji, informacija i mišljenja koji širi, raspiruje, podstiče ili pravda diskriminaciju, mržnju ili nasilje protiv lica ili grupe lica zbog njihovog ličnog svojstva, ksenofobiju, rasnu mržnju, antisemitizam ili ostale oblike mržnje zasnovane na netoleranciji, uključujući i netoleranciju izraženu u formi nacionalizma, diskriminacije i neprijateljstva protiv manjina.”

4.6. Kodeks profesionalne etike advokata¹

„119. Međusobni odnos advokata treba da izražava uvažavanje same advokatske profesije.

120. Obaveza da sa drugim advoktima uspostavlja i održava dobre kolegijalne odnose nalaže advokatu: 1. da se prema drugom advokatu ophodi učtivo, bez omalovažavanja, izvrgavanja podsmehu, ogovaranja, vređanja, ili drugog napada na ličnost;”

4.7. Zakon o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Službeni list Crne Gore“, br. 42/11, 32/14 i 21/17):

„Član 27

Zaštitnik je institucionalni mehanizam za zaštitu od diskriminacije.

Član 41 stav 1

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.”

V OCJENA ZAŠTITNIKA

5. Na osnovu sprovedenog ispitnog postupka, pritužbe, dopune pritužbe, screenshot izvoda i izjašnjenja na pritužbu i ostale pribavljene dokumentacije, Zaštitnik je ispitao činjenice i okolnosti od značaja za zauzimanje stava o tome da li je u konkretnom slučaju ima elemenata govora mržnje, seksističkog i mizoginog govora na štetu podnositeljke pritužbe.

5.1. Zaštitnik ukazuje da nije nadležan da ocjenjuje odluku podnositeljke pritužbe za zastupanje okrivljenog MM, što je bio predmet disciplinskog postupka pred Advokatskom komorom. Takođe, Zaštitnik nije nadležan da cijeni Odluku o obustavi rada već je ispitivao elemente govora mržnje na dvije društvene platforme Facebook i Viber, i to na one izjave na koje je ukazala podnositeljka pritužbe.

5.2. Prema stavu Evropskog suda za ljudska prava, poseban status advokata daje im centralnu poziciju u pravosuđu jer predstavljaju, između ostalog, posrednike između javnosti i sudova. Imajući u vidu ključnu ulogu advokata u ovoj oblasti, legitimno je od njih očekivati da doprinose adekvatnom pravosuđu i time održavaju povjerenje javnosti u pravosuđe².

5.3. Predmet postupka pred ovom institucijom je bilo utvrđivanje da li je došlo do govora mržnje izrečenog u Viber zajednici ADVOKATI CG i Facebook stranici „Za slobodnu i nezavisnu advokaturu“. Zaštitnik je pritužbene navode razmatrao kroz tri kategorije izjava:

5.3.1. Prva kategorija su izjave od 5. juna 2021. godine izrečene od strane adv. WW na Facebook-u ispod objave sekretara Ministarstva finansija koji je podnositeljku pritužbe nazvao heroinom i napisao „Konj marke Dorat“, i poruka istog advokata od istog datuma „Ko

¹ <https://www.advokatskakomora.me/Kodeks%20profesionalne%20etike%20advokata.pdf>

² ESLJP, Kyprianou protiv Kipra, 2005, stav 174;

proda i družinu izda, nije čovjek no obična pi**a, nek je žensko ili nosi m**a, nikad čovjek samo jedna luda“, kao i poruka od strane RR, advokata iz Berana, od 12. jula 2021. godine koji je u Viber grupi „Advokati CG“ napisao sledeći komentar: „Sudija x je rekao da se po**ala ispred Višeg tužilaštva u Pg ne bi je strožije kaznio“.

5.3.2. Druga kategorija izjava: od strane adv.QQ, advokata iz Cetinja, sa adresom _____ koji je dana 05. juna 2021. godine napisao: „ sramno, jadno, bolesno! I od herione i od Vlade! Otvorili ste gospodu opasan front ali ste očigledno zaboravili da je bumerang interesantna i opasna stvarčica“.

Zatim, ŽŽ, advokat iz Podgorice, sa adresom u _____, opština Podgorica je dana 05. juna 2021. godine napisao komentar na Facebook profilu XX, na njenoj objavi da je prekinula štrajk, sledeće sadržine: „ Strašan advokat. Isfingiraš u postupku da bi ti branjenik završio u zatvoru. E to se zove usluga“.

Dana 06. juna 2021.godine, isti je na svom Facebook profilu objavio glasački listić XX o odluci o obustavi rada advokata sa komentarom: „nekim ljudima je jednostavno u prirodi da često mijenjaju mišljenje“. Dana 6. juna 2021. godine isti je na svom Facebook profilu objavio :“Nezakonito korišćenje državnih resursa od strane Vlade Crne Gore radi obračuna sa slobodnim i slobodoumnim advokatima! Uz objavu ko je dao policijsko obezbeđenje advokatici XX“. Dana 27. juna 2021. godine na Viber grupi ADVOKATI CG isti je komentarisao objavu da je XX podnijela krivične prijave protiv lica koji se lažno prijavili : „ali stvarno čovjek da bez teksta ostane. Stida nema“. Dalje, ŠŠ, advokatica iz Podgorice, _____ je dana 5. juna 2021. godine napisala komentar ispod objave u kojoj je napisano da XX prekinula štrajk, na Facebook zvaničnoj stanici advokata „Za slobodnu i nezavisnu advokaturu“ i navela: „U želji da postane poznati advokat uspjela je jedino da postane najpoznatiji izdajica naše profesije, kolega, svega ljudskog i moralnog! Najstrožija kazna za „gospodju“, titulu kolegince ne zalužuje“. FF, advokatica iz Berana na adresi _____ je dana 5. maja 2021. godine na Facebook stranici „Za nezavisnu i slobodnu advokaturu“ iznijela stav o XX koji glasi: „OPTUŽENI BRANI OPTUŽENOG“ (cjelokupan tekst je dat u dijelu I ovog mišljenja)

5.3.3. Treća kategorija izjava: od strane adv. ČČ iz Cetinja , i ZZ iz Podgorice , koja je dana 03. jula 2021. godine u Viber grupi „Advokati CG“ izbacila sliku noge advokaticice XX koju je slikala na način što je uhvatila trenutak objavljenog video snimka na privatnom instagram profilu XX na kojoj se vidi lijeva noga advokaticice XX koju drži njen surug na plaži, a na kojoj je ukrasni lančić za butinu uz komentar: „nego nema ____ pa ću u etar pustiću ove noge. Nijesu moje“. Nakon izbacivanja ove fotografije uslijedili su neprimjereni komentari nje i ZZ, iz Podgorice ul. _____ koji su pisali „nije dobro, mora je ponovo okititi“, „je li se udala na prazan stomak“, „ vidio sam je danas, nije joj noga u fronzle bila“, „ na pogrešno mjesto je zavezana“, „ da li je bezgrešno začela“, „ ima li dje dobar trut“ „ znate li da matice mogu ostati noseće i vantjelesno“ „ajmo da vidimo čije su ovo noge“, „ dobra lijeva noga, jaka“, „okićena kao jelka“, „ pogodi , nije teško vidiš lanac na butini vjerovatno je ovo protiv uroka, jer za ovu modu ne čuh“, „ ajmo mi onda da vidimo čije su ovo noge“.

6. Zaštitnik je ranije u mišljenjima u vezi sa govorom mržnje, primjenjivao trodjelni test. Prvi element za utvrđivanje da li se radi o govoru mržnje ili ne u skladu sa međunarodnim standardima je uslov da ideja, izražavanje ideja, informacija ili mišljenja mora biti izrečeno izričito ili konkludentnim radnjama, neposredno ili posredno, te ako se ima u vidu da je govor usmjeren prema podnositeljki pritužbe izrečen neposredno i eksplicitno – utvrđuje se da je prvi uslov ovog testa ispunjen.

6.1. Budući da je sadržina govora izrečena na platformi na kojoj je po riječima podnositeljke pritužbe broji preko 500 članova, a što nije opovrgnuto od strane Advokatske komore, može se zaključiti da je ispunjen i drugi uslov koji je na stanovištu da izražavanje ideja mora uvijek biti javno (u glasilima, publikacijama, skupovima ili mjestima dostupnim javnosti, ispisivanjem poruka i simbola, dijeljenje lifleta i sl). U okviru trećeg uslova prema kojem djelovanje prema trećima nije vrednosno neutralno, već je po definiciji negativno i podrazumijeva izazivanje i širenje mržnje i nasilja ili diskriminacije u najširem smislu, nijedna od poruka nije vrednosno neutralna, već je izrečena u cilju da se podnositeljka pritužbe omalovaži, a ne da se izrekne kritički osvrt o preuzetom angažmanu. Upravo kumulativna ispunjenost prednja tri elementa su nužna za utvrđivanje da se radi o govoru mržnje.

6.2. Zaštitnik je imao u vidu i Preporuku br.15 ECRI-a³, tako da su sva tri elementa ispunjena kod prve kategorije izjava u odnosu na govor mržnje, a kod treće kategorije izjava se radi o seksističkom i mizoginom govoru. Međutim, kod druge kategorije izjava nijesu ispunjena sva tri elementa i ne može se govoriti o govoru mržnje. Takođe, u svjetlu prednjeg, Zaštitnik je posmatrao i kontekst u kojem su komentari dati, kao i prirodu i snagu upotrijebljenog jezika/govora.

7. Podsjećamo da Kodeks profesionalne etike advokata u članu 119. navodi: „Međusobni odnos advokata treba da izražava uvažavanje same advokatske profesije“ dok u članu 120. ukazuje: „Obaveza da sa drugim advoktima uspostavlja i održava dobre kolegijalne odnose nalaže advokatu: 1. da se prema drugom advokatu ophodi učtivo, bez omalovažavanja, izvirgavanja podsmehu, ogovaranja, vređanja, ili drugog napada na ličnost“, pa se stavovi koji su izrečeni na Facebook stranici „Za slobodnu i nezavisnu advokaturu“ i Viber grupi „Advokati CG“ , pored ostalog, ne mogu podvesti pod profesionalno i etično ponašanje.

8. U pogledu druge kategorije izjava, a u odnosu na primijenjene standarde, Zaštitnik ukazuje da se te izjave ne mogu podvesti pod govor mržnje već pod okrilje javne kritike koja je uslijedila nakon odluke podnositeljke pritužbe za zastupanje okrivljenog MM.

---

³ Preporuka ECRI-ja u pogledu Opšte politike br. 15 o borbi protiv govora mržnje (2015. godine)
„Govor mržnje u svrhu Preporuke podrazumijeva upotrebu jednog ili više posebnih oblika izražavanja - zagovaranje, promociju ili podsticanje ocrnjivanja, mržnje ili klevetanja osobe ili grupe osoba, kao i svako uznemiravanje, uvredu, negativnu stereotipizaciju, stigmatizaciju ili prijetnju takvoj osobi ili osobama i svako opravdavanje svih ovih oblika izražavanja, koje se zasniva na nepotpunom popisu ličnih karakteristika ili statusa koji uključuje "rasu", boju kože, jezik, vjeru ili uvjerenje, državljanstvo ili nacionalnu ili etničku pripadnost, kao i porijeklo, dob, invaliditet, pol, rod, rodni identitet i seksualnu orijentaciju.“

9. Razmatrajući treću kategoriju izjava od strane adv. ČČ iz Cetinja koja je dana 3. jula 2021. godine u Viber grupi „Advokati CG“ izbacila sliku noge advokatice XX koju je slikala na način što je screenshot-ovala video snimak na privatnom instagram profilu podnositeljke pritužbe, gdje se vidi lijeva noga advokatice XX koju drži njen surug na plaži, a na kojoj je ukrasni lančić za butinu uz komentar: „nego nema ____ pa ću u etar pustiću ove noge. Nijesu moje“ kao i komentari iste advokatice i adv. ČČ, ČĆ i ŽŽ: „nije dobro, mora je ponovo okititi“, „je li se udala na prazan stomak“, „ vidio sam je danas, nije joj noga u fronzle bila“, „na pogrešno mjesto je zavezana“, „ da li je bezgrešno začela“, „ ima li dje dobar trut“, „znate li da matice mogu ostati noseće i vantjelesno“, „ajmo da vidimo čije su ovo noge“, „dobra lijeva noga, jaka“, „okićena kao jelka“, „ pogodi , nije teško, vidiš lanac na butini vjerovatno je ovo protiv uroka jer za ovu modu ne čuh“, „ ajmo mi onda da vidimo čije su ovo noge“.

9.1. U vezi sa izjavama iz treće kategorije, tačka 9 ovog mišljenja, Zaštitnik smatra da iste predstavljaju seksističke i mizogine izjave i poruke. Seksizam je često u korijenu kršenja ljudskih prava žena, te stereotipi, predrasude i šale favorizuju nejednakost i nasilje. Uz to, internet i društvene mreže su doprinijele novim načinima prenošenja i širenja seksizma koje mnogo jače pogađaju žene, koji zbog svoje učestalosti i stalne prisutnosti uslovljava porast nasilja nad ženama.

10. U tom smislu, ukazujemo na preporuku Savjeta Evrope o sprječavanju i borbi protiv seksizma CM/REC (2019), kojom je definisan seksizam kao svaki čin, gest, vizuelno predstavljanje, izgovorene ili pisane riječi, praksu ili ponašanje zasnovano na ideji da je osoba ili grupa osoba inferiorna zbog svog pola, koja se javlja u javnoj ili privatnoj sferi, bilo onlajn ili oflajn, sa ciljem ili svrhom da se, između ostalog, naruši njihovo dostojanstvo i uspostavi i održi sistem rodni stereotipa. Seksizam je širi pojam od mizoginije, sa kojom se često neopravdano poistovjećuje, s obzirom da bi se mizoginija mogla definisati kao „mržnja prema ženi i omalovažavanje svega što je žensko, negiranje žene i njenih vrijednosti“. ⁴ Izjave i poruke iz treće kategorije nijesu povezane sa načinom obavljanja advokatske djelatnosti i (ne)postupanjem po Odluci o obustavi rada advokata, već se isključivo radi o seksualnoj objektivizaciji podnositeljke pritužbe.

Na osnovu prednjeg, a imajući u vidu standarde domaćeg i međunarodnog prava, činjenice i okolnosti utvrđene u ovom postupku Zaštitnik daje:

P R E P O R U K U

ADVOKATSKOJ KOMORI CRNE GORE

---

⁴ https://www.ombudsman.co.me/docs/1664885473_stop%20seksizmu%20u%20crnoj%20gori%20final.pdf

1. Da sa mišljenjem Zaštitnika upozna advokate i advokaticice čiji su komentari sa društvenih mreža razmatrani u postupku pred Zaštitnikom.

2. Da ubuduće moderator/ka ovih ili sličnih grupa, pravovremeno moderiraju komentare koji u sebi sadrže govor mržnje, mizogini i seksistički govor.

Advokatska komora Crne Gore je u obavezi da u roku od 30 dana od dana prijema ovog mišljenja dostavi izvještaj Zaštitniku o preduzetim radnjama i mjerama na izvršenju preporuke.

**ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Nerma Dobardžić Kurti**

Dostavljeno:

- *Podnositeljki pritužbe;*
- *Advokatskoj komori;*
- *U spise predmeta.*